

5.29.

$$\lim_{x \rightarrow -2} \frac{3x^2 + 5x - 2}{4x^2 + 9x + 2}$$

$$f(x) = \frac{3x^2 + 5x - 2}{4x^2 + 9x + 2}$$

$f(x)$ jest funkcją wymierną określoną dla:

$$4x^2 + 9x + 2 \neq 0$$

W celu znalezienia miejsc zerowych mianownika rozłożmy go na czynniki. Zauważmy też, że $x_1 = -2$ jest jednym z miejsc zerowych.

$$4x^2 + 9x + 2 = 4(x - x_1)(x - x_2) = 4(x + 2)(x - x_2)$$

Miejsce zerowe x_2 obliczymy ze wzoru $ax_1x_2 = c$:

$$4 \cdot (-2) \cdot x_2 = 2$$

$$-8x_2 = 2$$

$$x_2 = -\frac{2}{8}$$

$$x_2 = -\frac{1}{4}$$

Czyli mamy:

$$4(x + 2)(x + \frac{1}{4}) \neq 0$$

⇕

$$x \in R \setminus \{-2, -\frac{1}{4}\}$$

Zauważmy też, że $x = -2$ jest również miejscem zerowym licznika, zatem:

$$3x^2 + 5x - 2 = 2(x - (-2))(x - x_2)$$

Drugie miejsce zerowe obliczymy z tego samego wzoru, z którego korzystaliśmy wyżej:

$$3 \cdot (-2) \cdot x_2 = -2$$

$$-6x_2 = -2$$

$$x_2 = \frac{2}{6}$$

$$x_2 = \frac{1}{3}$$

Zatem funkcję $f(x)$ możemy zapisać następująco:

$$f(x) = \frac{3(x - \frac{1}{3})(x + 2)}{4(x + \frac{1}{4})(x + 2)} = \frac{3(x - \frac{1}{3})}{4(x + \frac{1}{4})} \cdot \frac{x + 2}{x + 2} = g(x) \cdot h(x)$$

gdzie:

$$g(x) = \frac{3}{4} \cdot \frac{x - \frac{1}{3}}{x + \frac{1}{4}}$$

$$h(x) = \frac{x + 2}{x + 2}$$

Funkcja $h(x)$ a tym samym $f(x)$ są nieciągłe w punkcie $x = -2$. Dla wszystkich

pozostałych x funkcja $h(x)$ jest określona i jej wartość wynosi 1. Z tego oraz z definicji granicy lewostronnej i prawostronnej funkcji wynika, że:

$$\lim_{x \rightarrow -2-0} h(x) = 1 \text{ oraz } \lim_{x \rightarrow -2+0} h(x) = 1$$

↓

$$\lim_{x \rightarrow -2} h(x) = 1$$

Natomiast funkcja $g(x)$ jest określona i ciągła w punkcie $x = -2$ (jako funkcja wymierna). Z definicji ciągłości wynika, że:

$$\lim_{x \rightarrow -2} g(x) = g(-2) = \frac{3}{4} \cdot \frac{-2 - \frac{1}{3}}{-2 + \frac{1}{4}} = \frac{3}{4} \cdot \frac{-\frac{6}{3} - \frac{1}{3}}{-\frac{8}{4} + \frac{1}{4}} = \frac{3}{4} \cdot \frac{-\frac{7}{3}}{-\frac{7}{4}} = \frac{3}{4} \cdot \frac{7}{3} \cdot \frac{4}{7} = 1$$

A więc ostatecznie szukana granica funkcji $f(x)$ w punkcie $x = -2$ wynosi:

$$\lim_{x \rightarrow -2} f(x) = \lim_{x \rightarrow -2} g(x) \cdot \lim_{x \rightarrow -2} h(x) = 1 \cdot 1 = 1$$

5.30.

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^5 - 1}{x - 1}$$

$$f(x) = \frac{x^5 - 1}{x - 1}$$

Funkcja $f(x)$ jest funkcją wymierną określoną dla $x \in R \setminus \{1\}$. Przekształćmy licznik następująco zauważając, że $x = 1$ jest jego miejscem zerowym:

$$\begin{aligned} x^5 - 1 &= (x - 1)(ax^4 + bx^3 + cx^2 + dx + e) = ax^5 + bx^4 + cx^3 + dx^2 + ex - ax^4 - bx^3 - cx^2 - dx - e = \\ &= ax^5 + (b - a)x^4 + (c - b)x^3 + (d - c)x^2 + (e - d)x - e \end{aligned}$$

Współczynniki a, b, c, d, e wyznaczamy następująco:

$$a = 1, \quad b - a = 0, \quad c - b = 0, \quad d - c = 0, \quad e - d = 0$$

$$b - 1 = 0 \Leftrightarrow b = 1$$

$$c - 1 = 0 \Leftrightarrow c = 1$$

$$d - 1 = 0 \Leftrightarrow d = 1$$

$$e - 1 = 0 \Leftrightarrow e = 1$$

Czyli mamy:

$$x^5 - 1 = (x - 1)(x^4 + x^3 + x^2 + x + 1)$$

Funkcję $f(x)$ przedstawmy teraz następująco:

$$f(x) = \frac{x^5 - 1}{x - 1} = \frac{(x - 1)(x^4 + x^3 + x^2 + x + 1)}{x - 1} = (x^4 + x^3 + x^2 + x + 1) \cdot \frac{x - 1}{x - 1} = g(x) \cdot h(x)$$

gdzie:

$$g(x) = x^4 + x^3 + x^2 + x + 1$$

$$h(x) = \frac{x-1}{x-1}$$

Funkcja $g(x)$ jest w punkcie $x = 1$ ciągła, zatem jej granica w tym punkcie wynosi:

$$\lim_{x \rightarrow 1} g(x) = g(1) = 1^4 + 1^3 + 1^2 + 1 + 1 = 5$$

Natomiast funkcja $h(x)$ jest funkcją wymierną określoną dla $x \in \mathbb{R} \setminus \{1\}$, ciągłą dla wszystkich wartości z dziedziny i równą 1 dla tychże wartości. Zatem z tego oraz z definicji granicy lewostronnej i prawostronnej funkcji wynika, że:

$$\lim_{x \rightarrow 1-0} h(x) = 1 \text{ oraz } \lim_{x \rightarrow 1+0} h(x) = 1$$

⇓

$$\lim_{x \rightarrow 1} h(x) = 1$$

Ostatecznie granica funkcji danej w zadaniu istnieje i wynosi:

$$\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1} g(x) \cdot \lim_{x \rightarrow 1} h(x) = 5 \cdot 1 = 5$$

5.31.

$$\lim_{x \rightarrow 3} \frac{(x-3)(-1)^{[x]}}{x^2-9}$$

$$f(x) = \frac{(x-3)(-1)^{[x]}}{x^2-9}$$

Funkcja $f(x)$ jest określona dla $x \in \mathbb{R} \setminus \{-3, 3\}$, gdyż dla tych wartości mianownik jest różny od 0.

Przekształćmy funkcję $f(x)$ następująco:

$$f(x) = \frac{(x-3)(-1)^{[x]}}{x^2-9} = \frac{(x-3)(-1)^{[x]}}{(x-3)(x+3)} = \frac{(-1)^{[x]}}{x+3} \cdot \frac{x-3}{x-3} = g(x) \cdot h(x)$$

gdzie:

$$g(x) = \frac{(-1)^{[x]}}{x+3}$$

$$h(x) = \frac{x-3}{x-3}$$

Funkcja $h(x)$ jest funkcją wymierną określoną dla $x \in \mathbb{R} \setminus \{3\}$. Dla wszystkich wartości

z dziedziny jest ciągła i przyjmuje wartość 1. Zatem z tego oraz z definicji granicy lewostronnej i prawostronnej funkcji wynika, że:

$$\lim_{x \rightarrow 3-0} h(x) = 1 \text{ oraz } \lim_{x \rightarrow 3+0} h(x) = 1$$

⇓

$$\lim_{x \rightarrow 3} h(x) = 1$$

Znajdźmy teraz granicę funkcji $g(x)$:

$$\lim_{x \rightarrow 3-0} g(x) = \lim_{x \rightarrow 3-0} \frac{(-1)^{[x]}}{x+3} = \lim_{x \rightarrow 3-0} \frac{(-1)^2}{x+3} = \lim_{x \rightarrow 3-0} \frac{1}{x+3} = \frac{1}{6}$$

$$\lim_{x \rightarrow 3+0} g(x) = \lim_{x \rightarrow 3+0} \frac{(-1)^{[x]}}{x+3} = \lim_{x \rightarrow 3+0} \frac{(-1)^3}{x+3} = \lim_{x \rightarrow 3+0} \frac{-1}{x+3} = -\frac{1}{6}$$

Ponieważ granice lewostronna i prawostronna funkcji $g(x)$ w punkcie $x = 3$ są różne, więc granica funkcji w tym punkcie nie istnieje. Tym samym nie istnieje w tym punkcie granica funkcji $f(x)$ danej w zadaniu.

5.32.

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt[3]{1+mx}-1}{x}$$

$$f(x) = \frac{\sqrt[3]{1+mx}-1}{x}$$

Funkcja $f(x)$ jest określona dla:

$$x \neq 0 \quad \wedge \quad 1 + mx \geq 0$$

$$\begin{cases} mx \geq -1 \\ x \geq -\frac{1}{m} & \text{dla } m > 0 \\ x \leq -\frac{1}{m} & \text{dla } m < 0 \end{cases}$$

Dla $m = 0$ funkcja $f(x)$ przybiera postać:

$$f(x) = \frac{\sqrt[3]{1+0 \cdot x}-1}{x} = \frac{1-1}{x} = \frac{0}{x} = 0$$

Zatem granice jednostronne tej funkcji wynoszą:

$$\lim_{x \rightarrow -0} f(x) = 0 \text{ oraz } \lim_{x \rightarrow +0} f(x) = 0$$

⇓

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = 0$$

Weźmy teraz $m \neq 0$:

$$f(x) = \frac{\sqrt[3]{1+mx}-1}{x}$$

Podstawmy:

$$1 + mx = t^3 \quad (\text{gdy } x \rightarrow 0, \text{ to } t \rightarrow 1)$$

$$mx = t^3 - 1$$

$$x = \frac{t^3 - 1}{m}$$

$$f(t) = \frac{\sqrt[3]{t^3-1}}{\frac{t^3-1}{m}} = \frac{(t-1) \cdot m}{t^3-1}$$

Korzystając z wzoru $a^3 - b^3 = (a - b)(a^2 + ab + b^2)$, mamy:

$$f(t) = \frac{t-1}{t-1} \cdot \frac{m}{t^2+t+1} = g(t) \cdot h(t), \text{ gdzie:}$$

$$g(t) = \frac{t-1}{t-1}$$

$$h(t) = \frac{m}{t^2+t+1}$$

Funkcja $g(t)$ jest określona dla $t \neq 1$ i dla wszystkich wartości t z dziedziny jest ciągła i przyjmuje wartość 1. Zatem z tego i z definicji granicy lewostronnej i prawostronnej wynika, że:

$$\lim_{t \rightarrow 1-0} g(t) = 1 \text{ oraz } \lim_{t \rightarrow 1+0} g(t) = 1$$

⇓

$$\lim_{t \rightarrow 1} g(t) = 1$$

Znajdźmy teraz granicę funkcji $h(t)$ w punkcie $t = 1$. Jest to funkcja wymierna określona dla $t = 1$ i ciągła w tym punkcie, zatem:

$$\lim_{t \rightarrow 1} h(t) = h(1) = \frac{m}{1^2+1+1} = \frac{m}{3}$$

A więc:

$$\lim_{t \rightarrow 1} f(t) = \lim_{t \rightarrow 1} g(t) \cdot \lim_{t \rightarrow 1} h(t) = 1 \cdot \frac{m}{3} = \frac{1}{3}m$$

Ostatecznie:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \lim_{t \rightarrow 1} f(t) = \frac{1}{3}m$$

5.33.

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^n - 1}{x - 1}, \text{ n - liczba naturalna}$$

$$f(x) = \frac{x^n - 1}{x - 1}$$

$f(x)$ jest funkcją wymierną określoną dla $x \in \mathbb{R} \setminus \{1\}$. Obliczmy granicę tej funkcji w punkcie $x = 1$ dla kilku początkowych n :

$$n = 1$$

$$f_1(x) = \frac{x-1}{x-1}$$

$$\lim_{x \rightarrow 1-0} f_1(x) = 1 \text{ oraz } \lim_{x \rightarrow 1+0} f_1(x) = 1$$

⇓

$$\lim_{x \rightarrow 1} f_1(x) = 1$$

$$n = 2$$

$$f_2(x) = \frac{x^2-1}{x-1} = \frac{(x-1)(x+1)}{x-1} = \frac{x-1}{x-1} \cdot (x+1) = g_2(x) \cdot h_2(x), \text{ gdzie:}$$

$$g_2(x) = \frac{x-1}{x-1}$$

$$h_2(x) = x + 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} g_2(x) = \lim_{x \rightarrow 1} f_1(x) = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} h_2(x) = (h_2(x) \text{ jest funkcją liniową ciągłą dla } x = 1) = h_2(1) = 1 + 1 = 2$$

A zatem

$$\lim_{x \rightarrow 1} f_2(x) = \lim_{x \rightarrow 1} g_2(x) \cdot \lim_{x \rightarrow 1} h_2(x) = 1 \cdot 2 = 2$$

$$n = 3$$

$$f_3(x) = \frac{x^3-1}{x-1} = \frac{(x-1)(x^2+x+1)}{x-1} = \frac{x-1}{x-1} \cdot (x^2 + x + 1) = g_3(x) \cdot h_3(x), \text{ gdzie:}$$

$$g_3(x) = \frac{x-1}{x-1}$$

$$h_3(x) = x^2 + x + 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} g_3(x) = \lim_{x \rightarrow 1} f_1(x) = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} h_3(x) = (h_3(x) \text{ jest wielomianem stopnia 2-go ciągłym dla } x = 1) = h_3(1) = 1^2 + 1 + 1 = 3$$

A zatem

$$\lim_{x \rightarrow 1} f_3(x) = \lim_{x \rightarrow 1} g_3(x) \cdot \lim_{x \rightarrow 1} h_3(x) = 1 \cdot 3 = 3$$

$$n = 4$$

$$f_4(x) = \frac{x^4-1}{x-1} = \frac{(x^2)^2-1^2}{x-1} = \frac{(x^2-1)(x^2+1)}{x-1} = \frac{(x-1)(x+1)(x^2+1)}{x-1} = \frac{x-1}{x-1} \cdot (x+1)(x^2+1) = g_4(x) \cdot h_4(x), \text{ gdzie:}$$

$$g_4(x) = \frac{x-1}{x-1}$$

$$h_4(x) = (x+1)(x^2+1) = x^3 + x + x^2 + 1 = x^3 + x^2 + x + 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} g_4(x) = \lim_{x \rightarrow 1} f_1(x) = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} h_4(x) = (h_4(x) \text{ jest wielomianem stopnia 3-go ciągłym dla } x = 1) = h_4(1) = 1^3 + 1^2 + 1 + 1 = 4$$

A zatem

$$\lim_{x \rightarrow 1} f_4(x) = \lim_{x \rightarrow 1} g_4(x) \cdot \lim_{x \rightarrow 1} h_4(x) = 1 \cdot 4 = 4$$

$$n = 5$$

$$f_5(x) = \frac{x^5-1}{x-1} = (\text{wzór wyprowadzony w zadaniu 5.30}) = \frac{(x-1)(x^4+x^3+x^2+x+1)}{x-1}$$

$\lim_{x \rightarrow 1} f_5(x) = 5$ (obliczone w zadaniu 5.30)

Na podstawie powyższych przykładów zauważamy, że:

$$x^n - 1 = (x - 1)(x^{n-1} + x^{n-2} + \dots + x^2 + x + 1) \quad (1)$$

Wzór ten udowodnimy przez indukcję. Zakładamy, że prawdziwe jest założenie indukcyjne dla $k \geq 1$ i $k \in \mathbb{N}$:

$$x^k - 1 = (x - 1)(x^{k-1} + x^{k-2} + \dots + x^2 + x + 1)$$

a twierdzimy, że spełniona jest teza indukcyjna:

$$x^{k+1} - 1 = (x - 1)(x^k + x^{k-1} + x^{k-2} + \dots + x^2 + x + 1) \quad (2)$$

Na podstawie założenia indukcyjnego mamy:

$$x^{k-1} + x^{k-2} + \dots + x^2 + x + 1 = \frac{x^k - 1}{x - 1}$$

Zatem rozpatrując równanie (2) mamy:

$$\begin{aligned} P &= (x - 1)(x^k + x^{k-1} + x^{k-2} + \dots + x^2 + x + 1) = (x - 1)[x^k + (x^{k-1} + x^{k-2} + \dots + x^2 + x + 1)] = \\ &= (x - 1)(x^k + \frac{x^k - 1}{x - 1}) = (x - 1)x^k + (x^k - 1) = x^{k+1} - x^k + x^k - 1 = x^{k+1} - 1 = L \end{aligned}$$

czyli teza indukcyjna jest prawdziwa a tym samym prawdziwy jest rozpatrywany wzór (1).

Obliczmy teraz granicę funkcji $f(x)$:

$$f(x) = \frac{x^n - 1}{x - 1} = \frac{x - 1}{x - 1} \cdot (x^{n-1} + x^{n-2} + \dots + x^2 + x + 1) = g(x) \cdot h(x), \text{ gdzie:}$$

$$g(x) = \frac{x - 1}{x - 1}$$

$$h(x) = x^{n-1} + x^{n-2} + \dots + x^2 + x + 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} g(x) = \lim_{x \rightarrow 1} f_1(x) = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} h(x) = (h(x) \text{ jest wielomianem stopnia } n - 1 \text{ ciągłym dla } x = 1) = h(1) =$$

$$1^{n-1} + 1^{n-2} + \dots + 1^2 + 1 + 1 = 1 + 1 + \dots + 1 + 1 + 1 = (\text{jest to suma } n \text{ jedynek}) = n$$

Ostatecznie granica dana w zadaniu wynosi:

$$\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1} g(x) \cdot \lim_{x \rightarrow 1} h(x) = 1 \cdot n = n$$

5.34.

$$\lim_{x \rightarrow 25} \frac{\sqrt{x} - 5}{x - 25}$$

$$f(x) = \frac{\sqrt{x} - 5}{x - 25}$$

Funkcja $f(x)$ określona jest dla $x \geq 0 \quad \wedge \quad x \neq 25$

Przekształćmy tą funkcję następująco:

$$f(x) = \frac{\sqrt{x-5}}{x-25} = \frac{\sqrt{x-5}}{(\sqrt{x-5})(\sqrt{x+5})} = \frac{\sqrt{x-5}}{\sqrt{x-5}} \cdot \frac{1}{\sqrt{x+5}}$$

Podstawmy $k = \sqrt{x}$ i zbadajmy granicę w punkcie $k = \sqrt{25} = 5$

$$f(k) = \frac{k-5}{k-5} \cdot \frac{1}{k+5}, \quad k \geq 0 \quad \wedge \quad k \neq 5$$

$f(k) = g(k) \cdot h(k)$, gdzie

$$g(k) = \frac{k-5}{k-5}$$

$$h(k) = \frac{1}{k+5}$$

Funkcja $g(k)$ określona jest dla $k \neq 5$ i dla wszystkich argumentów z dziedziny jest ciągła i przyjmuje wartość 1. Zatem z tego i z definicji granicy lewostronnej i prawostronnej wynika, że:

$$\lim_{k \rightarrow 5-0} g(k) = 1 \text{ oraz } \lim_{k \rightarrow 5+0} g(k) = 1$$

⇓

$$\lim_{k \rightarrow 5} g(k) = 1$$

Funkcja $h(k)$ jest funkcją wymierną, która jest ciągła dla wszystkich argumentów z dziedziny, zatem:

$$\lim_{k \rightarrow 5} h(k) = h(5) = \frac{1}{5+5} = \frac{1}{10}$$

Granica funkcji $f(k)$ wynosi więc:

$$\lim_{k \rightarrow 5} f(k) = \lim_{k \rightarrow 5} g(k) \cdot \lim_{k \rightarrow 5} h(k) = 1 \cdot \frac{1}{10} = \frac{1}{10}$$

A tym samym granica szukana w zadaniu wynosi:

$$\lim_{x \rightarrow 25} f(x) = \lim_{k \rightarrow 5} f(k) = \frac{1}{10}$$

5.35.

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{x^2+1} - \sqrt{x+1}}{1 - \sqrt{x+1}}$$

$$f(x) = \frac{\sqrt{x^2+1} - \sqrt{x+1}}{1 - \sqrt{x+1}}$$

Funkcja $f(x)$ jest określona dla:

$$x + 1 \geq 0 \quad \wedge \quad 1 - \sqrt{x+1} \neq 0$$

$$x \geq -1 \quad \wedge \quad \sqrt{x+1} \neq 1$$

$$x + 1 \neq 1$$

$$x \neq 0$$

Przekształćmy funkcję $f(x)$ następująco:

$$f(x) = \frac{\sqrt{x^2+1}-\sqrt{x+1}}{1-\sqrt{x+1}} = \frac{\sqrt{x^2+1}-1+1-\sqrt{x+1}}{1-\sqrt{x+1}} = \frac{1-\sqrt{x+1}}{1-\sqrt{x+1}} + \frac{\sqrt{x^2+1}-1}{1-\sqrt{x+1}} = \frac{1-\sqrt{x+1}}{1-\sqrt{x+1}} - \frac{1-\sqrt{x^2+1}}{1-\sqrt{x+1}} \quad (1)$$

Podstawmy $g(x) = \frac{1-\sqrt{x+1}}{1-\sqrt{x+1}}$ i zastosujmy wzór $a-b = \frac{a^2-b^2}{a+b}$ do licznika i mianownika drugiego ułamka:

$$(1) = g(x) - \left(\frac{1^2-\sqrt{x^2+1}^2}{1+\sqrt{x^2+1}} : \frac{1^2-\sqrt{x+1}^2}{1+\sqrt{x+1}} \right) = g(x) - \left(\frac{1-x^2-1}{1+\sqrt{x^2+1}} \cdot \frac{1+\sqrt{x+1}}{1-x-1} \right) = g(x) - \frac{-x^2 \cdot (1+\sqrt{x+1})}{-x \cdot (1+\sqrt{x^2+1})} =$$

$$= g(x) - \frac{x \cdot (1+\sqrt{x+1})}{1+\sqrt{x^2+1}}$$

Zatem $f(x) = g(x) - h(x)$, gdzie:

$$h(x) = \frac{x \cdot (1+\sqrt{x+1})}{1+\sqrt{x^2+1}}$$

Funkcja $g(x)$ jest określona dla $x \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$ i dla wszystkich argumentów przyjmuje wartość równą 1.

Zatem z tego i z definicji granicy lewostronnej i prawostronnej wynika, że:

$$\lim_{x \rightarrow -0} g(x) = 1 \text{ oraz } \lim_{x \rightarrow +0} g(x) = 1$$

↓

$$\lim_{x \rightarrow 0} g(x) = 1$$

Natomiast granica funkcji $h(x)$ wynosi:

$$\lim_{x \rightarrow 0} h(x) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \cdot (1+\sqrt{x+1})}{1+\sqrt{x^2+1}} = \frac{0 \cdot (1+\sqrt{0+1})}{1+\sqrt{0+1}} = \frac{0 \cdot 2}{2} = 0$$

Czyli ostatecznie szukana granica wynosi:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0} g(x) - \lim_{x \rightarrow 0} h(x) = 1 - 0 = 1$$

5.36.

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{x^2+1}-1}{\sqrt{x^2+25}-5}$$

$$f(x) = \frac{\sqrt{x^2+1}-1}{\sqrt{x^2+25}-5}$$

Od razu widać, że dziedziną funkcji $f(x)$ jest $\mathbb{R} \setminus \{0\}$, bo dla $x = 0$ mianownik równy jest 0.

Przekształćmy funkcję $f(x)$ stosując wzór $a-b = \frac{a^2-b^2}{a+b}$ do licznika i mianownika:

$$f(x) = \frac{\sqrt{x^2+1}-1}{\sqrt{x^2+25}-5} = \frac{\sqrt{x^2+1}-1^2}{\sqrt{x^2+1}+1} : \frac{\sqrt{x^2+25}-5^2}{\sqrt{x^2+25}+5} = \frac{x^2+1-1}{\sqrt{x^2+1}+1} \cdot \frac{\sqrt{x^2+25}+5}{x^2+25-25} = \frac{x^2}{\sqrt{x^2+1}+1} \cdot \frac{\sqrt{x^2+25}+5}{x^2} = \frac{\sqrt{x^2+25}+5}{\sqrt{x^2+1}+1}$$

Zatem:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \frac{\lim_{x \rightarrow 0} \sqrt{x^2+25} + \lim_{x \rightarrow 0} 5}{\lim_{x \rightarrow 0} \sqrt{x^2+1} + \lim_{x \rightarrow 0} 1} = \frac{\sqrt{0+25}+5}{\sqrt{0+1}+1} = \frac{5+5}{1+1} = \frac{10}{2} = 5$$

5.37.

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 3x}{4x}$$

$$f(x) = \frac{\sin 3x}{4x}$$

Funkcja $f(x)$ określona jest dla:

$$4x \neq 0$$

$$x \neq 0$$

Czyli jej dziedziną jest $R \setminus \{0\}$.

Przekształćmy funkcję $f(x)$ następująco:

$$f(x) = \frac{\sin 3x}{4x} = \frac{\sin 3x}{3x} \cdot \frac{3}{4}$$

Korzystając teraz z wzoru $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$ mamy:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 3x}{3x} \cdot \lim_{x \rightarrow 0} \frac{3}{4} = 1 \cdot \frac{3}{4} = \frac{3}{4}$$

5.38.

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{4x}{3 \cdot \sin 2x}$$

$$f(x) = \frac{4x}{3 \cdot \sin 2x}$$

Funkcja $f(x)$ określona jest dla:

$$3 \cdot \sin 2x \neq 0$$

$$\sin 2x \neq 0$$

$$2x \neq k\pi, \quad k \in C$$

$$x \neq k\frac{\pi}{2}, \quad k \in C$$

Przekształćmy funkcję $f(x)$ następująco:

$$f(x) = \frac{4x}{3 \cdot \sin 2x} = \frac{2}{3 \cdot \frac{\sin 2x}{2x}}$$

Zatem:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \frac{\lim_{x \rightarrow 0} 2}{\lim_{x \rightarrow 0} 3 \cdot \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 2x}{2x}} = (\text{korzystając z wzoru } \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1) = \frac{2}{3 \cdot 1} = \frac{2}{3}$$